

Sygn. akt I ACa 958/12

Sygn. akt I ACa 958/12

Sygn. akt I ACa 958/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA Robert Obrębski

Sędzia SA Maciej Dobrzyński

Sędzia SA Lidia Sularzycka (spraw.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Foltak

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w W.

przeciwko (...) Publicznemu Szpitalowi (...) im. prof. W. (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 26 kwietnia 2012 r. sygn. akt I C 1270/11

I. prostuje w komparycji i tenorze zaskarżonego wyroku oznaczenie pozwanego przez wpisanie: „(...) Publiczny Szpital (...) im. prof. W. (...) w W.” - w odpowiednim przypadku - w miejsce: „(...) Publiczny Szpital (...) im. prof. W. (...) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej”;

II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten tylko sposób, że odsetki ustawowe od kwoty 539.815,39 zł (pięćset trzydzieści dziewięć tysięcy osiemset piętnaście złotych trzydzieści dziewięć groszy) zasądza od wymienionych poniżej kwot, zamiast od dnia 6 września 2011 r., w sposób następujący:

- 1.559,24 zł od dnia 14.02.2011 r.

- 2 934,93 zł od dnia 15.02.2011 r.;

- 593,21 zł od dnia 15.02.2011 r.

- 453,48 zł od dnia 16.02.2011 r.

- 2.983,69 zł od dnia 16.02.2011 r.

- 3.104,77 zł od dnia 17.02.2011 r.

- 1.518,70 zł od dnia 17.02.2011 r.

- 2.630,08 zł od dnia 18.02.2011 r.

- 732,16 zł od dnia 18.02.2011 r.
- 2.475,68 zł od dnia 21.02.2011 r.
- 759,35 zł od dnia 21.02.2011 r.
- 1.186,42 zł od dnia 22.02.2011 r.
- 1.739,37 zł od dnia 22.02.2011 r.
- 5.022,15 zł od dnia 23.02.2011 r.
- 9.044,37 zł od dnia 23.02.2011 r.
- 4.526,67 zł od dnia 25.02.2011 r.
- 1.107,56 zł od dnia 25.02.2011 r.
- 3.152,63 zł od dnia 28.02.2011 r.
- 3.175,97 zł od dnia 07.03.2011 r.
- 703,85 zł od dnia 07.03.2011 r.
- 3.528,38 zł od dnia 08.03.2011 r.
- 748,57 zł od dnia 08.03.2011 r.
- 2.105,47 zł od dnia 09.03.2011 r.
- 2.482,81 zł od dnia 10.03.2011 r.
- 953,37 zł od dnia 10.03.2011 r.
- 3.588,67 zł od dnia 11.03.2011 r.
- 939,45 zł od dnia 11.03.2011 r.
- 2.118,60 zł od dnia 11.03.2011 r.;
- 748,62 zł od dnia 14.03.2011 r.
- 1.844,68 zł od dnia 14.03.2011 r.
- 4.346,97 zł od dnia 15.03.2011 r.
- 3.301,23 zł od dnia 16.03.2011 r.
- 1.355,45 zł od dnia 17.03.2011 r.
- 7.626,88 zł od dnia 18.03.2011 r.
- 3.656,98 zł od dnia 21.03.2011 r.
- 1.412,40 zł od dnia 21.03.2011 r.
- 1.438,96 zł od dnia 22.03.2011 r.

- 4.272,53 zł od dnia 22.03.2011 r.
- 1.347,56 zł od dnia 23.03.2011 r.
- 1.283,54 zł od dnia 23.03.2011 r.
- 219,56 zł od dnia 23.03.2011 r.
- 1.636,04 zł od dnia 28.03.2011 r.
- 5.666,27 zł od dnia 29.03.2011 r.
- 564,96 zł od dnia 30.03.2011 r.
- 935,42 zł od dnia 30.03.2011 r.
- 953,37 zł od dnia 30.03.2011 r.
- 208,33 zł od dnia 31.03.2011 r.
- 642,00 zł od dnia 01.04.2011 r.
- 2.033,18 zł od dnia 01.04.2011 r.
- 5.796,09 zł od dnia 04.04.2011 r.
- 2.037,44 zł od dnia 05.04.2011 r.
- 3.747,23 zł od dnia 06.04.2011 r.
- 368,98 zł od dnia 08.04.2011 r.
- 1.717,23 zł od dnia 08.04.2011 r.
- 759,35 zł od dnia 11.04.2011 r.
- 5.516,75 zł od dnia 11.04.2011 r.
- 658,21 zł od dnia 12.04.2011 r.
- 5.679,33 zł od dnia 12.04.2011 r.
- 669,77 zł od dnia 13.04.2011 r.
- 6.318,22 zł od dnia 14.04.2011 r.
- 3.170,14 zł od dnia 15.04.2011 r.
- 1.518,70 zł od dnia 16.04.2011 r.
- 1.012,61 zł od dnia 18.04.2011 r.
- 1.419,31 zł od dnia 18.04.2011 r.
- 1.821,00 zł od dnia 19.04.2011 r.
- 8.675,44 zł od dnia 21.04.2011 r.

- 224,64 zł od dnia 22.04.2011 r.
- 2.434,69 zł od dnia 22.04.2011 r.
- 366,25 zł od dnia 25.04.2011 r.
- 2.608,87 zł od dnia 25.04.2011 r.
- 2.351,99 zł od dnia 26.04.2011 r.
- 2.760,49 zł od dnia 27.04.2011 r.
- 183,00 zł od dnia 27.04.2011 r.
- 1.387,15 zł od dnia 28.04.2011 r.
- 1.834,90 zł od dnia 29.04.2011 r.
- 407,87 zł od dnia 02.05.2011 r.
- 13.313,22 zł od dnia 02.05.2011 r.
- 269,57 zł od dnia 02.05.2011 r.
- 2.034,11 zł od dnia 03.05.2011 r.
- 2.156,48 zł od dnia 04.05.2011 r.
- 1.463,13 zł od dnia 05.05.2011 r.
- 6.099,90 zł od dnia 05.05.2011 r.
- 362,82 zł od dnia 06.05.2011 r.
- 2.592,00 zł od dnia 06.05.2011 r.
- 2.873,88 zł od dnia 09.05.2011 r.
- 4.373,35 zł od dnia 09.05.2011 r.
- 143,25 zł od dnia 09.05.2011 r.
- 586,98 zł od dnia 11.05.2011 r.
- 4.294,54 zł od dnia 11.05.2011 r.
- 567,48 zł od dnia 12.05.2011 r.
- 3.872,27 zł od dnia 13.05.2011 r.
- 3.001,75 zł od dnia 16.05.2011 r.
- 341,77 zł od dnia 16.05.2011 r.
- 5.520,41 zł od dnia 17.05.2011 r.
- 8.332,17 zł od dnia 19.05.2011 r.

- 5.531,04 zł od dnia 19.05.2011 r.
- 2.990,09 zł od dnia 20.05.2011 r.
- 1.669,50 zł od dnia 20.05.2011 r.
- 290,24 zł od dnia 20.05.2011 r.
- 4.609,74 zł od dnia 23.05.2011 r.
- 871,07 zł od dnia 24.05.2011 r.
- 1.361,86 zł od dnia 24.05.2011 r.
- 4.876,70 zł od dnia 25.05.2011 r.
- 4.517,36 zł od dnia 26.05.2011 r.
- 1.004,66 zł od dnia 26.05.2011 r.
- 1.420,46 zł od dnia 27.05.2011 r.
- 540,05 zł od dnia 30.05.2011 r.
- 3.222,00 zł od dnia 30.05.2011 r.
- 5.431,54 zł od dnia 31.05.2011 r.
- 3.120,61zł od dnia 01.06.2011 r.
- 957,14 zł od dnia 01.06.2011 r.
- 5.309,34 zł od dnia 02.06.2011 r.
- 2.615,76 zł od dnia 03.06.2011 r.
- 714,00 zł od dnia 06.06.2011 r.
- 5.920,65 zł od dnia 06.06.2011 r.
- 3.277,78 zł od dnia 06.06.2011 r.
- 2.607,81 zł od dnia 07.06.2011 r.
- 1.391,73 zł od dnia 08.06.2011 r.
- 248,27 zł od dnia 08.06.2011 r.
- 548,82 zł od dnia 08.06.2011 r.
- 2.269,70 zł od dnia 09.06.2011 r.
- 7.309,52 zł od dnia 10.06.2011 r.
- 3.629,58 zł od dnia 13.06.2011 r.
- 1.973,35 zł od dnia 14.06.2011 r.

- 1.854,25 zł od dnia 15.06.2011 r.
- 496,54 zł od dnia 15.06.2011 r.
- 4.392,02 zł od dnia 16.06.2011 r.
- 4.873,21 zł od dnia 17.06.2011 r.
- 355,39 zł od dnia 20.06.2011 r.
- 867,53 zł od dnia 20.06.2011 r.
- 2.538,36 zł od dnia 21.06.2011 r.
- 2.944,98 zł od dnia 23.06.2011 r.
- 5.099,88 zł od dnia 23.06.2011 r.
- 192,67 zł od dnia 23.06.2011 r.
- 3.632,99 zł od dnia 24.06.2011 r.
- 1.872,58 zł od dnia 24.06.2011 r.
- 604,27 zł od dnia 27.06.2011 r.
- 4.361,13 zł od dnia 27.06.2011 r.
- 1.458,91 zł od dnia 28.06.2011 r.
- 2.980,15 zł od dnia 29.06.2011 r.
- 6.197,17 zł od dnia 29.06.2011 r.
- 2.955,92 zł od dnia 30.06.2011 r.
- 5.045,14 zł od dnia 01.07.2011 r.
- 634,83 zł od dnia 04.07.2011 r.
- 3.403,07 zł od dnia 04.07.2011 r.
- 7.014,85 zł od dnia 05.07.2011 r.
- 234,15 zł od dnia 06.07.2011 r.
- 2.857,16 zł od dnia 06.07.2011 r.
- 1.816,80 zł od dnia 07.07.2011 r.
- 427,88 zł od dnia 08.07.2011 r.
- 2.819,49 zł od dnia 08.07.2011 r.
- 2.217,92 zł od dnia 11.07.2011 r.
- 1.619,82 zł od dnia 12.07.2011 r.

- 3.121,40 zł od dnia 12.07.2011 r.
- 1.811,89 zł od dnia 13.07.2011 r.
- 9.197,63 zł od dnia 14.07.2011 r.
- 1.394,80 zł od dnia 15.07.2011 r.
- 2.494,24 zł od dnia 16.07.2011 r.
- 4.877,06 zł od dnia 18.07.2011 r.;
- 6.190,25 zł od dnia 19.07.2011 r.
- 11.938,14 zł od dnia 20.07.2011 r.
- 604,27 zł od dnia 21.07.2011 r.
- 1.205,41 zł od dnia 21.07.2011 r.
- 631,15 zł od dnia 22.07.2011 r.
- 669,77 zł od dnia 23.07.2011 r.
- 6.851,12 zł od dnia 25.07.2011 r.
- 2.478,47 zł od dnia 26.07.2011 r.
- 3.461,29 zł od dnia 27.07.2011 r.
- 620,14 zł od dnia 28.07.2011 r.
- 2.669,76 zł od dnia 28.07.2011 r.
- 5.443,20 zł od dnia 30.07.2011 r.
- 2.199,39 zł od dnia 31.07.2011 r.
- 9.662,10 zł od dnia 03.08.2011 r.
- 5.313,87 zł od dnia 03.08.2011 r.
- 476,93 zł od dnia 04.08.2011 r.
- 214,16 zł od dnia 07.08.2011 r.
- 350,99 zł od dnia 07.08.2011 r.
- 1.926,26 zł od dnia 07.08.2011 r.
- 6.727,42 zł od dnia 08.08.2011 r.
- 518,18 zł od dnia 09.08.2011 r.
- 2.782,03 zł od dnia 09.08.2011 r.
- 766,33 zł od dnia 10.08.2011 r.

- 4.995,49 zł od dnia 10.08.2011 r.
- 1.075,05 zł od dnia 11.08.2011 r.
- 4.188,40 zł od dnia 11.08.2011 r.
- 1.818,39 zł od dnia 14.08.2011 r.
- 5.486,31 zł od dnia 16.08.2011 r.
- 2.294,98 zł od dnia 17.08.2011 r.
- 422,17 zł od dnia 18.08.2011 r.
- 5.138,90 zł od dnia 18.08.2011 r.
- 3.263,09 zł od dnia 21.08.2011 r.
- 600,76 zł od dnia 21.08.2011 r.
- 211,09 zł od dnia 22.08.2011 r.
- 885,17 zł od dnia 22.08.2011 r.
- 189,22 zł od dnia 23.08.2011 r.
- 2.434,10 zł od dnia 23.08.2011 r.
- 4.220,22 zł od dnia 24.08.2011 r.
- 1.775,71 zł od dnia 25.08.2011 r.
- 5.844,31 zł od dnia 29.08.2011 r.
- 3.365,69 zł od dnia 30.08.2011 r.

III. oddała apelację w pozostałym zakresie;

IV. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu za drugą instancję.

I ACa 958/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26.04.2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie: 1) zasądził od pozwanego (...) Publicznego Szpitala (...) im. prof. W. (...) Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w W. na rzecz powódki (...) sp. z o. o. w W. kwotę 539.815,39 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 06.09.2011 r. do dnia 26.04.2012 r., przy czym płatność tak zasądzonej kwoty głównej rozłożył na trzy raty: pierwszą w kwocie 179.938,46 zł płatną do dnia 30.06.2012 r. wraz z odsetkami w wysokości ustawowej w przypadku uchybienia temu terminowi płatności; drugą w kwocie 179.938,46 zł płatną do dnia 30.09.2012 r. wraz z odsetkami w wysokości ustawowej w przypadku uchybienia temu terminowi płatności oraz trzecią w kwocie 179.938,47 zł płatną do dnia 31.12.2012 r. wraz z odsetkami w wysokości ustawowej w przypadku uchybienia temu terminowi płatności; 2) umorzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 15.581,55 zł; 3) w pozostałym zakresie powództwo oddalił; 4) zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 31.370,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne.

W dniu 28.09.2010 r. między pozwanym a S. B., prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Hurtownia (...) z siedzibą w W. została zawarta umowa nr (...). Zgodnie z § 1 przedmiotem umowy była dostawa leków w ilościach i asortymencie wyszczególnionym w tabeli asortymentowo-cenowej. Wartość przedmiotu umowy wynosiła netto 1.044.161,69 zł plus podatek VAT, która to kwota miała charakter maksymalny i w żadnym wypadku nie mogła ulec zmianie. Zgodnie z § 8 ust. 1 umowy za dostarczony towar wykonawca wystawiał faktury według cen jednostkowych ustalonych w ofercie. W myśl § 9 ust. 1 umowy zapłata należności za dostarczony towar miała być dokonywana przelewem każdorazowo na podstawie faktury VAT, w terminie do 90 dni od daty otrzymania faktury przez zamawiającego i zaakceptowania jej, na konto wykonawcy, wskazane każdorazowo na fakturze; datą zapłaty faktury był dzień obciążenia rachunku bankowego zamawiającego. W § 9 ust. 3 strony zgodnie oświadczyły, iż w przypadku powstania zaległości w płatnościach spełnione przez zamawiającego świadczenie zarachowane zostanie w pierwszej kolejności na poczet zaległej należności głównej, a w następnej kolejności na poczet zaległych należności ubocznych; w przypadku kilka długów wymagalnych zaliczenie nastąpi na poczet wierzytelności najdawniej wymagalnej. W § 9 ust. 4 ustalono, iż obciążanie zamawiającego należnościami ubocznymi następować będzie wyłącznie po uprzednim wystawieniu przez wykonawcę z tego tytułu noty księgowej obciążeniowej (noty odsetkowej) i przekazaniu jej oryginału do zamawiającego. Umowa została zawarta do dnia 28.09.2011 r.

Stosownie do uchwały z dnia 30.09.2010 r. Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) sp. z o. o. w W., podwyższającej kapitał zakładowy spółki, S. B. objął w niej udziały w zamian za wkład niepieniężny w postaci prowadzonego dotychczas osobiście przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ kc, stanowiącego zespół składników materialnych i niematerialnych, w skład którego w szczególności wchodziły m. in. należności z tytułu sprzedaży hurtowej hurtowni farmaceutycznej oraz inne związane bezpośrednio z tą działalnością.

W takiej sytuacji umowa z dnia 28.09.2010 r. była wykonywana przez powódkę, poprzez dostarczanie leków, przy czym pierwsza faktura została wystawiona w ciężar pozwanego Szpitala w dniu 04.11.2010 r. Pozwany nie uregulował w terminie żadnej z wystawionych faktur. Powódka nie wystawiła noty księgowej obciążeniowej (noty odsetkowej); w dniu 31.08.2011 r. skierowała do pozwanego przesądowe wezwanie do zapłaty z wezwaniem do uregulowania kwoty 555.396,94 zł, zgodnie z załączonym zestawieniem w nieprzekraczalnym terminie do dnia 05.09.2011 r. z zastrzeżeniem, iż w przypadku braku zapłaty w w/w terminie sprawa zostanie skierowana na drogę postępowania sądowego, bez ponownego wezwania do zapłaty.

W toku postępowania sądowego pozwany uregulował część należności, w związku z czym powódka ograniczyła roszczenie do kwoty 539.815,39 zł.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione okolicznościami sprawy, z których fakt wykonywania przez powódkę dostawy leków w związku z wniesieniem do niej aportu przedsiębiorstwa, które zawarło umowę z dnia 28.09.2010 r., jak też wysokość ostatecznie żądanej sumy 539.815,39 zł – nie były sporne. Sąd I instancji uznał jednocześnie za usprawiedliwiony w części zarzut pozwanego co do nieprzysługiwania odsetek od poszczególnych należności od dat wskazanych w pozwie oraz wniosek pozwanego co do rozłożenia świadczenia na raty.

Sąd zaznaczył, iż powódce przysługiwało roszczenie o zapłatę ceny sprzedanych leków - zgodnie z § 9 umowy z dnia 28.09.2010 r., zawartej w ramach swobody kontraktowania. Umowa przewidywała, iż skoro obciążenie zamawiającego należnościami ubocznymi (a zatem także odsetkami) następować będzie wyłącznie po wystawieniu przez powódkę noty księgowej obciążeniowej (noty odsetkowej) i przekazaniu jej oryginału do zamawiającego, to nie jest możliwym naliczanie odsetek tak jak chce tego powódka. Nie oznacza to jednak, iż po wykonaniu umowy powódka w ogóle pozbawiona byłaby możliwości domagania się zapłaty odsetek za zwłokę. Co do zasady pozwala na to art. 481 § 1 kc. W ocenie Sądu Okręgowego decydujące znaczenie winna mieć treść przesądowego wezwania do zapłaty z dnia 31.08.2011 r., skierowanego już po wykonaniu umowy przez powódkę. W tym piśmie powódka wezwała pozwanego do spełnienia świadczenia oraz wyznaczyła mu w tym celu dodatkowy termin do dnia 05.09.2011 r.; dopiero więc

od dnia 06.09.2011 r. pozwany jest w zwłoce i dopiero od tej daty powódka domagać się może skutecznie odsetek w wysokości ustawowej.

Sąd zasądził dochodzone świadczenie na raty, uznając, iż zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek z art. 320 kpc. Podkreślił, iż nie sposób do obrotu prawnego związanego z ochroną zdrowia stosować dokładnie takich samych zasad jak do pozostałego obrotu prawnego. Podmioty wykonujące świadczenia zdrowotne funkcjonują w specyficznych realiach - z jednej strony ustawodawca nałożył na nie obowiązki udzielenia świadczenia zdrowotnego osobie, która potrzebuje natychmiastowego udzielenia takiego świadczenia ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia (art. 15 ustawy z dnia 15.04.2011 r. o działalności leczniczej - Dz. U. Nr 112, poz. 654 ze zm., zaś poprzednio art. 7 ustawy z dnia 30.08.1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej - Dz.U. z 2007 r., nr 14, poz. 89 ze zm.), niezależnie od realnej możliwości uzyskania z tego tytułu zapłaty. Z drugiej strony podmioty te w praktyce uzależnione są od otrzymywania środków od jednego tylko płatnika, jakim jest Narodowy Fundusz Zdrowia i jako podmioty o silnie sprofilowanej działalności mają ograniczoną możliwość uzyskiwania dochodów na wolnym rynku. Nie są to podmioty nastawione na realizację celów gospodarczych, czy przynoszenie zysku. Nadto to zakłady opieki zdrowotnej, takie jak pozwany, realizują w praktyce wyrażone w art. 68 Konstytucji RP powszechne prawo do ochrony zdrowia. Sąd dał pełną wiarę argumentom pozwanego co do braku złej woli w realizacji zaciągniętych wobec powódki zobowiązań, jak również co do braku możliwości realizacji tych zobowiązań bez uszczerbku dla podstawowej działalności szpitala. Zasądzenie świadczenia bez rozłożenia go na raty prowadziłyby w praktyce do podjęcia przez powódkę przeciwko pozwanemu akcji egzekucyjnej, której przeprowadzenie nie mogłoby nastąpić bez istotnego zakłócenia funkcjonowania pozwanego.

Powództwo o zapłatę odsetek od należności głównej w odpowiedniej części oddalono. Postępowanie zostało umorzone w takiej części, w jakiej powódka cofnęła powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia (art. 355 § 1 kpc).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 kpc wobec uznania, iż w sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające zasądzenie od pozwanego tylko części kosztów procesu. Są nimi te podniesione już a związane ze specyficzną sytuacją pozwanego, a nadto okoliczności dotyczące samego postępowania, w tym niedługotrwały i nieskomplikowany charakter sprawy, w której doszło do przyznania większości twierdzeń pozwu. W takiej sytuacji powódce należy się zwrot kosztów opłaty od pozwu w całości (27.770 zł) oraz zwrot kosztów zastępstwa procesowego w połowie (3.600 zł).

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w części, tj. w punkcie 1 wyroku w zakresie rozłożenia płatności zasądzonej kwoty 539.815,39 zł na trzy raty oraz w punkcie 3 i 4 wyroku. Zarzuciła ona:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 i 2 kc, polegające na błędnej subsumcji prawa, przez przyjęcie, iż pozwany nie jest zobowiązany do zapłaty na rzecz powódki odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego za okres od dnia wymagalności każdej z kwot wskazanych w fakturach VAT, przedłożonych do pozwu, do dnia 05.09.2011 r., tj. dnia wyznaczonego w wezwaniu do zapłaty z dnia 31.08.2011 r. jako ostateczny termin zapłaty żądanej kwoty oraz za okres od dnia 27.04.2012 r. do dnia zapłaty i w konsekwencji oddalenie powództwa w tej części, podczas gdy pozwany, w związku z opóźnieniem w zapłacie należności wynikających z faktur VAT, jest obowiązany do zapłaty odsetek ustawowych na rzecz powódki;

2. naruszenie prawa materialnego, tj. § 9 ust. 1 umowy nr (...) z dnia 28.09.2010 r., polegające na błędnej subsumcji prawa, poprzez przyjęcie, iż pozwany nie jest zobowiązany do zapłaty na rzecz powódki odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego za okres od wymagalności każdej z kwot wskazanych w fakturach VAT, przedłożonych do pozwu, do dnia 05.09.2011 r., pomimo, iż z treści wskazanego przepisu umowy wynika jednoznaczny termin wymagalności każdej z faktur VAT, a w konsekwencji termin, od którego powódka uprawniona jest do naliczania odsetek ustawowych od każdej z kwot w przypadku opóźnienia w ich spełnieniu;

3. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 320 kpc, poprzez rozłożenie na raty płatności należności kwoty głównej wraz z odsetkami ustawowymi, tj. kwoty 539.815,39 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 06.09.2011 r. do

dnia 26.04.2012 r., płatnej w trzech ratach, podczas gdy w niniejszej sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, dający podstawę do skorzystania przez sąd z tej instytucji prawa procesowego;

4. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 102 kpc, poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki jedynie części kosztów procesu, podczas gdy w niniejszej sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, dający podstawę do skorzystania przez sąd z tej instytucji prawa procesowego;

5. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...), poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki jedynie połowy stawki minimalnej przewidzianej dla prowadzenia tego rodzaju sprawy oraz niezasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego w wysokości 17,00 zł, podczas gdy powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego całości kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7.200,00 zł oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł.

W oparciu o powyższe zarzuty apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 539.815,39 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od poszczególnych kwot od dat podanych - jak w pozwie - dat do dnia zapłaty i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu w kwocie 34.987,00 zł ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja w części zasługuje na uwzględnienie.

Za uzasadnione uznać należy zarzuty związane z wadliwym uznaniem przez Sąd Okręgowy nieprzysługiwania powódce odsetek za opóźnienie w spełnieniu przez pozwanego świadczeń, określonych w pozwie, od dat sprecyzowanych przez powódkę. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji dokonał nieprawidłowej interpretacji zapisów umowy, której postanowienia połączyły strony tego sporu.

Zgodnie z § 9 ust. 1 umowy nr (...) zapłata należności za dostarczony towar miała być dokonywana przelewem każdorazowo na podstawie faktury VAT, w terminie do 90 dni od daty otrzymania faktury przez zamawiającego i zaakceptowania jej, na konto wykonawcy, wskazane każdorazowo na fakturze; datą zapłaty faktury miał być dzień obciążenia rachunku bankowego zamawiającego. Powyższe postanowienie jednoznacznie i bezwzględnie wyznaczało termin, do upływu którego zamawiający nie pozostawał z opóźnieniem w spełnieniu świadczenia, a jednocześnie termin, po upływie którego takie opóźnienie występowało. Wiązało się to z 90-dniowym okresem czasu, liczonym od dnia otrzymania przez zamawiającego faktury. Bezskuteczny upływ powyższego terminu już uprawniał wykonawcę (tj. sprzedawcę) do naliczania odsetek za opóźnienie w zapłacie ceny za dostarczony towar, zatem skoro pozwany - co nie podlega kwestii - otrzymał sporne faktury i nie uregulował ich w terminie wyznaczonym zapisem § 9 ust. 1 umowy, powódka w sposób usprawiedliwiony zażądała odsetek od poszczególnych kwot od dat szczegółowo wskazanych w pozwie (ponad dwieście pozycji).

Przytoczone powyżej postanowienie umowne nie stoi w opozycji do dalszych postanowień umownych, regulujących kwestie płatności ceny za sprzedany towar, ani też nie wymaga modyfikacji z uwagi na inne zapisy przedmiotowej umowy, zwłaszcza jej § 9 ust. 4.

Postanowienie § 9 ust. 4 przewiduje, iż w przypadku powstania zaległości w płatnościach obciążanie zamawiającego należnościami ubocznymi następować będzie wyłącznie po uprzednim wystawieniu przez wykonawcę z tego tytułu noty księgowej obciążeniowej (noty odsetkowej) i przekazaniu jej oryginału do zamawiającego. Już tu wypada zaznaczyć, iż postanowienie to nie dotyczy sytuacji opisanej w pozwie, rozróżnić bowiem należy sytuację obciążenia dłużnika należnościami ubocznymi nieskonkretyzowanymi kwotowo (a więc odsetkami, które podlegają zapłaceniu w dacie przyszłej ale bliżej nieznannej) od sytuacji obciążenia dłużnika należnościami ubocznymi skonkretyzowanymi

kwotowo (a więc odsetkami w postaci skapitalizowanej po wyliczeniu, w którym przyjęto datę początkową i datę końcową ich biegu). Regulacja zawarta w § 9 ust. 4 umowy dotyczy tej drugiej sytuacji, a takowa nie występuje w niniejszej sprawie, powódka bowiem nie żądała odsetek jako kwoty głównej, a odsetek biegnących od kwoty głównej (ceny towaru).

Co do zasady nota odsetkowa służy dokumentowaniu transakcji, dla której nie przewidziano odrębnego formularza; dotyczy żądania zapłaty odsetek w postaci konkretnej już kwoty. Prawdłowo wystawiona zawiera tabelę - schemat wyliczenia tej kwoty poprzez wskazanie takich pozycji jak: data i numer faktury, suma z faktury, termin płatności, data zapłaty, opóźnienie (zwłoka) w dniach, suma odsetek. Istotnie takiego dokumentu powódka nie wystawiła, tym bardziej – nie doręczyła pozwanemu, ale też takowego obowiązku nie miała żądając ceny towaru z odsetkami od dat wyliczonych jak w pozwie.

Nie było podstaw do stawiania powódce wymogu wysyłania pozwanemu noty odsetkowej, by mogła ona żądać odsetek od ceny każdej partii sprzedanych leków – do tego bowiem wystarczyło doręczenie pozwanemu faktur; taki natomiast wymóg zaistniałby gdyby powódka zażądała odsetek naliczonych za dany okres i dochodziłaby ich obok należności głównej odpowiadającej cenie sprzedanych leków.

W opisanych okolicznościach należało uznać, iż powódka w sposób usprawiedliwiony zażądała odsetek za opóźnienie w zapłacie ceny sprzedanych leków od dat szczegółowo podanych w pozwie, Sąd Okręgowy zaś niezasadnie żądania tego nie uwzględnił, przyjmując, iż wymagalność całej kwoty zgłoszonej w pozwie wypada na dzień 06.09.2011 r. Uprawnienie powódki do domagania się odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pod postacią zapłaty ceny za sprzedany towar zaistniało po stronie powódki z mocy samego prawa (art. 481 § 1 kc); wysokość odsetek też wynikała z przepisu (art. 481 § 2 kc), a data, od której biegły – wynikała z § 9 ust. 1 umowy.

Powyższe względy uzasadniały zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim apelacja dotyczyła odsetek od dat określonych przez skarżącą do dnia 05.09.2011 r. włącznie. W konsekwencji uwzględnić należało żądanie ustawowych odsetek od podanych w apelacji poszczególnych pozycji, które – jako takie, jak też ich daty wymagalności, nie zostały przez pozwanego zakwestionowane.

W pozostałym zakresie apelacja nie zawiera uzasadnionych zarzutów. Powyższe stwierdzenie dotyczy w pierwszej kolejności kwestii rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego co do zaistnienia podstaw do zastosowania art. 320 kpc w niniejszej sprawie i zgadza się z wyrażonym szerzej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wywodem. Wiąże się ono zarówno z rolą pozwanego jako zobowiązanego do udzielania świadczeń zdrowotnych, a więc świadczeń ważkich, szczególnych i niejednokrotnie realizowanych w trybie natychmiastowym, jak i z faktem prowadzenia działalności bez nastawienia na zysk czy wypracowanie środków finansowych (pozwany jako jednostka publicznej służby zdrowia nie jest przedsiębiorcą), w końcu z faktem uzależnienia ich uzyskania od Narodowego Funduszu Zdrowia i tym, że w ogóle pozwany jest finansowany w ekstraordynaryjny sposób, co przekłada się na okoliczność, że nie może on w sposób dowolny gospodarować posiadanymi środkami, stanowiącymi często fundusze celowe. Pozwany nie jest podmiotem komercyjnym nastawionym na osiągnięcie zysku, zaś priorytetem w jego działalności jest działalność nastawiona na ratowanie ludzkiego życia i zdrowia i to w szerokim zakresie, obejmującym różnorodną specjalizację medyczną. Przekonywujące jest twierdzenie pozwanego co do niezamierzonego opóźnienia w zapłacie ceny za zakupione leki, jak i przekonywujące są argumenty wykazujące, iż przymusowe ściągnięcie należności może zakłócić podstawowe funkcjonowanie szpitala. Realnie pozwany może nie mieć w danym momencie środków na zapłacenie należności za otrzymany towar, jak też może nie móc pozyskać takie środki w krótkim czasie, a świadomość tego stanu rzeczy istniała u strony powodowej, sama ona bowiem rozważała ewentualność wyrażenia zgody na rozłożenie przysługujących jej od pozwanego świadczeń na raty.

Nie wydaje się, aby do rozłożenia świadczenia na raty uspasabiła wyłącznie sytuacja dłużnika nagła czy niecodzienna. Dana pozwanemu ochrona wskutek zastosowania art. 320 kpc nie narusza, zdaniem Sądu Apelacyjnego, praw podmiotowych powódki ani nie prowadzi do pokrzywdzenia tej strony – co podnosi się w apelacji. Powódka przyjęła

zobowiązania swego poprzednika prawnego w zakresie dostaw leków z pełną świadomością stanu rzeczy, zwłaszcza gdy chodzi o sytuację na rynku swego kontrahenta i charakter przysługujących od niego wierzytelności. Jak sama apelująca przyznaje, trudności finansowe pozwanego są też konsekwencją wadliwego finansowania tej strony przez NFZ. Nie można mówić o nielojalności pozwanego jako strony zawiązanego stosunku umownego, czy o nadużyciu wzajemnego zaufania w relacjach obu podmiotów.

W odniesieniu do rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie doszło do naruszenia art. 102 kpc. Powyższy przepis pozwala w wypadkach szczególnie uzasadnionych nie zasądzać od strony przegrywającej kosztów procesu w całości albo w części. Cytowany przepis pozostawia Sądowi pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdyby stosowanie zasady odpowiedzialności za wynik sporu (art. 98 kpc) nie dałoby się pogodzić z zasadami słuszności (v. postanowienie SN z dnia 13.10.1976 r., IV PZ 61/76, LEX nr 7856). Zastosowanie przez sąd art. 102 kpc powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i charakteru podmiotu przegrywającego proces (v. postanowienie SN z dnia 14.01.1974 r., II CZ 223/73, LEX nr 7379).

W istocie powódka w tym postępowaniu uzyskała zwrot części kosztów procesu, bowiem zasądzono na jej rzecz nie 34.987,00 zł, a 27.770,00 zł. Uzasadnieniem zapadłego orzeczenia mogą być argumenty już wyrażone, a dotyczące sytuacji prawnoformalnej i finansowej pozwanego szpitala, jak i argumenty stawiane w kontekście zasad współzycia społecznego oraz przebiegu samego postępowania sądowego. Należy uznać za usprawiedliwione odstępstwo od tzw. automatyzmu w zasądzeniu kosztów procesu, szczególnie od placówki publicznej służby zdrowia, która zalega z płatnościami nie dlatego, że nie chce płacić, ale dlatego że nie ma w porę dostatecznych środków przekazywanych za pośrednictwem NFZ. Można dodać, że powódka nader szybko wystąpiła na drogę postępowania sądowego (wymagalność ostatniej faktury wypadła na sierpień 2011 r., pozew zaś złożono we wrześniu 2011 r.), tymczasem nie zachodziły i nie potwierdziły się w tym postępowaniu okoliczności świadczące o uchylaniu się przez pozwanego od zapłaty należności, zwodzeniu przez niego wierzyciela czy jego unikaniu.

Mając na uwadze wymienione powyżej względy Sąd II instancji orzekł jak w sentencji, zgodnie z art. 386 § 1 kpc, art. 385 kpc, art. 108 § 1 kpc, art. 350 § 1 i 3 kpc.